

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 10	Antal sidor 4
Dokumentägare Monika Carlson Hygijensjukvårdsköterska	Fastställare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Giltig fr.o.m. 2024-04-05	Giltig t.o.m. 2026-04-05

Calici- (noro- och sapovirus) och rotavirusinfektion

Gäller för: Hälso- och sjukvård, Kommunal vård och omsorg

Tillämpa basala hygienrutiner

Smittämnen

Calicivirus, även kallat vinterkräksjuka, är ett välkänt begrepp hos de flesta men calici är inte ett enskilt virus utan en grupp virus i vilken noro- och sapovirus ingår.

Rotavirus är främst ett smittämne hos barn men vuxna kan också drabbas.

Symtom

Plötslig insättande kräkning/diarré ofta kombinerad med magsmärtor. Ibland huvudvärk, frysningar, feber och muskelsmärtor. Både patienter och personal kan drabbas. Speciellt gäller detta norovirus. Sjukdomen varar oftast något till några dygn.

Vanligen förekommande under vinterhalvåret, men kan uppträda året runt. Under vinterhalvåret ska man alltid överväga virusorsak till kräkning/diarré. Fråga patienten vid inläggning om magsjuka finns i omgivningen.

Smittvägar

Smittspridning sker som direkt och indirekt kontaktsmitta, framför allt via vårdpersonalens händer och kläder, men även via ytor i patientens närhet. Även stänk och droppar, till exempel från kräkningar, förorenar lätt omgivningen.

Smittsamhet

Extremt hög smittsamhet. Det behövs mycket liten virusmängd för att ge sjukdom. Inkubationstiden är 12–48 timmar för noro- och sapovirus och 12–72 timmar för rotavirus. Smittsamheten kvarstår minst två dygn efter symtomen försvunnit. Patienter ska hållas isolerade 48 timmar efter symtomfrihet.

Provtagning

- Ta prov på misstänkta fall.
Ta i första hand prov från avföring. Prov från kräkning kan tas om inte prov från avföring är möjligt, men det är större risk för falskt negativt resultat. Ta inte prov från avföring via lavemang.
- I samband med ett utbrott ta prov från 3–4 patienter. Sedan betraktas alla med likartade symtom som smittade. Tänk dock på att andra sjukdomar kan uppvisa samma symtom som vinterkräksjuka.

Placering

- Eget rum med egen toalett alternativt samvårdad med annan patient med samma åkomma.
- Om en patient på flersal insjuknar i magsjuka ska övriga på salen betraktas som inkuberade.
- Om plats finns flytta den insjuknade till eget rum. Betrakta de kvarvarande på rummet som inkuberade. Lägg inte nyintagen patient på rum med inkuberade patienter förrän 48 timmar har gått även om ingen har kliniska symtom. Smittade/inkuberade patienter ska inte vistas i korridor och allmänna lokaler.
- Uppmana patienterna att tvätta händerna före måltid och efter toalettbesök och använda handdesinfektionsmedel.
- Kan vårdas på Patienthotellet efter smittfriförklaring.

Kohortvård

Vid flera drabbade patienter på en enhet, avdela personal som under samma arbetspass enbart ska sköta smittade/inkuberade vårdtagare (= kohortvård). Detta gäller både dag och natt. Personal som vårdar dessa patienter ska inte hantera mat åt friska. Denna personal ska betraktas som inkuberade under pågående arbetspass.

Hygienrutiner

I tillägg till basala hygienrutiner ska man tvätta händer och underarmar med tvål och vatten efter patientnära vård, torka torrt och sedan desinfektera händerna och underarmarna. Om det finns risk för stänk mot ansiktet används visir.

Undersökning och behandling på annan enhet

Vid akut undersökning, behandling eller operation ska berörd enhet informeras om smittrisen. Patienten ska ha rena kläder, desinfekterat händerna och om möjligt även duschat innan transport. Sängen ska vara rengjord och renbäddad. Transport sker i första hand med hjälp av vårdenhetens personal under pågående symtom.

Mat- och diskhantering

- Personal som inte vårdar smittade/inkuberade patienter ska sköta mathantering.
- Använd disk ska ställas direkt i matvagn eller i diskmaskin. Om brickan ska förvaras på avdelningen i väntan på nästa matvagn ska de stå kvar på patientrummet.

Personal

Personal som insjuknar på arbetet ska omedelbart gå hem. Personal med virusorsakad gastroenterit bör inte återgå i arbete förrän efter 48 timmars symtomfrihet.

Externa konsultationer

Personal med konsultverksamhet har ansvar att följa rutinerna på besökande enhet. Vid utbrott ska man om möjligt först gå till enheter som inte är drabbade.

Besökare

- Informera besökare vid pågående utbrott.
- Begränsa antalet besök.
- Uppmana besökare att tvätta händerna.

Tvätt

Tvättsäck på rummet. Hanteras som vanlig tvätt. Kraftigt förorenad tvätt hanteras som smittförande tvätt.

Avfall

Hanteras som vanligt avfall.

Städning

Glöm inte att informera berörd städpersonal.

Punktdesinfektion vid spill/stänk av avföring/kräkning

Virkon. Tänk på att stänk kan finnas inom ett större område.

Daglig städning

- Golv: förfuktade moppar alternativt rengöringsmedel och vatten.
- Övriga ytor: Virkon.

Slutstädning vid hemgång eller efter 48 timmars symtomfrihet

- Virkon.
- Kassera engångsmaterial som kan ha blivit kontaminerat.
- Byt toalettpappersrulle.
- Tvätta draperier.

Utskrivning och överflyttning av patient (enstaka fall)

När det finns enstaka patienter sjuka i magsjuka, när enheten inte har intagningsstopp, kan patienter skrivas ut och flyttas till annan enhet och/eller till den kommunala vården, förutsatt att de inte

räknas som smittsamma eller inkuberade. Vid undantag ska rapportering ske till ansvarig sjuksköterska och i samråd med Smittskydd Värmland.

Meddela mottagande enhet att magsjuka finns på enheten. Detta för att man ska ha extra uppmärksamhet på eventuella symtom som tyder på magsjuka.

Utbrott

När två eller flera patienter i olika rum insjuknar ska man misstänka utbrott. Ett utbrott innebär inte att man med automatik inför intagningsstopp. Ju fler åtgärder enligt listan nedan som kan genomföras desto snabbare får man utbrottet under kontroll.

- Informera personal, patienter och besökare om gällande hygien- och livsmedelsrutiner. Gå igenom denna rutin med all personal.
- Kontakta Smittskydd Värmland för rådgivning.
- Inför kohortvård dag och natt. Avdela personal att vårda magsjuka och inkuberade patienter. Denna personal betraktas som inkuberad under pågående arbetspass.
- Isolera magsjuka/inkuberade patienter.
- Samtliga patienter på avdelningen ska om möjligt vistas på sina respektive rum.
- Bufféserving avbryts. All mat serveras på respektive vårdrum. Avdela personal till mathantering under samma arbetspass som inte vårdar magsjuka/inkuberade patienter och som inte nyligen haft magsjuka själva.
- Informera anhöriga, begränsa antalet besök.
- Uppmana patienter och anhöriga att tvätta händerna och använda handdesinfektion.
- Personal bör inte tjänstgöra på andra enheter under samma arbetspass under pågående utbrott. Om det är nödvändigt ska kläder bytas. Personal som tillfälligt ska vistas i andra lokaler som till exempel matsal, möte, föreläsning ska byta till ren arbetsdräkt.
- Registrera nyinsjuknade patienter och personal dagligen, använd bilaga till detta dokument.
- Vid okontrollerad smittspridning på enheten ska intagningsstopp övervägas. Rådgör gärna med Smittskydd Värmland.

Utskrivning och överflyttning i samband med utbrott

Till annan enhet inom regionen

Undvik att flytta patient till annan vårdenhet från avdelning med intagningsstopp. Nödvändig medicinsk omhändertagande får aldrig försenas vilket kan innebära att patienten måste byta vårdenhet. I sådana lägen informeras mottagande enhet. Patienten ska ha rena kläder, ren säng och tvättat och desinfekterat händerna, även duschat om möjligt innan transport. Transport sker i första hand med hjälp av vårdenhetens personal under pågående symtom.

Till hemmet

Vårdtagare med eget boende utan vårdinsatser i hemmet kan skrivas ut från avdelning med intagningsstopp.

Till kommunalt boende

Vårdtagare ska inte skrivas ut till kommunalt boende eller till hemmet med vårdinsatser från avdelning med intagningsstopp. Vid undantag ska rapportering ske till ansvarig sjuksköterska och i samråd med Smittskydd Värmland.

[Mer information om calicivirus på Smittskydd Värmlands webbplats](#)

Dokumentet är utarbetat av: Monika Carlson och Smittskydd Värmland

